

MICHEL SURMONT

geboren te LICHTERVELDE, de 27 September 1786,
er overleden de 2 December 1872.

Michiel Surmont

Caroline Sauer

1 Situering van de betrokken persoon

Michiel Surmont werd geboren te Lichtervelde op 27/09/1786 als zoon van Michiel Surmont en Marie Johanna Lamsens.

Zijn vader was afkomstig van Zwevezele, zijn moeder van Koolskamp. Het gezin bestond uit vier kinderen waarvan hij de voorlaatste was¹:

1. Gerardus (°22/11/1781);
2. Josephus (°16/09/1783);
3. Michiel (°27/09/1786);
4. Francisca (°09/03/1789).

Hij was gehuwd met jonkvrouw Elisabeth Wólf, van Oostenrijkse afkomst. Zij werd geboren in 1787² en overleed in Haidhofen aan de Ibbs op 17/04/1853 als gevolg van een longziekte³. Het echtpaar leefde een tijd in Hamburg en daar is in 1812 hun enige zoon Eduard Michiel geboren.

Na het verblijf in Hamburg woont Michiel met zijn zoon op de markt te Lichtervelde, in het huis waar nu de heer Willem Cloet woont. Van zijn vrouw vinden wij geen spoor meer.

In 1830 verhuist Surmont naar Brussel. Maar, in 1832 is hij reeds terug in Lichtervelde, aangezien hij ingeschreven staat in het bevolkingsregister. Dan woont hij in de Ketelbuiserstraat bij zijn moeder. Dit huis op de hoek van de Burgemeester Callewaertlaan en de Ketelbuiserstraat, waar nu de heer Patrick De Grootte woont, was zijn geboortehuis. Woonden daar ook, zijn broer Gerard met zijn twee kinderen Jozef en Felicita, alsook Regina Suymont, waarschijnlijk een ongehuwde zuster van vader Michiel.

---

¹ R.A.B. Parochieregisters Lichtervelde: doopakten.

² Nadere gegevens ontbreken: er kon geen huwelijksakte of plaats en datum van geboorte terug gevonden worden.

³ Burgerlijke stand Lichtervelde: overlijdensakte.

Zijn andere broer, Joseph en zijn zuster Francisca woonden eveneens te Lichtervelde. Zijn broer Joseph was gehuwd met Barbara Vandendriessche. Zij hadden vier kinderen: Felix, Sophia, Rosalia en Mathilde. Hij staat ingeschreven als landman. Zijn zuster Francisca was gehuwd met Benedictus Delafontaine. Hij was hoefsmid en herbergier. Ook daar verbleef een kind van Gerard, nl. Mary Ludovica. In het bevolkingsregister staat hij opgegeven als hun neef, geboren te St. Pieters.

En bij Jan Beernaert, schepen en een goede vriend van Michiel, verbleef Felix Surmont, eveneens geboren te St. Pieters.

Eduard Michiel, zoon van Michiel Surmont, was gehuwd met Hermenie Eugenie Marin de la Motte, geboren te Brugge in 1821, als dochter van Désiré Marin de la Motte en Isabella Claire Debuylschere, en overleden te Lichtervelde op 28/09/1845 in de leeftijd van 33 jaar⁴. Eduard Michiel is overleden in Würzburg op 08/07/1867 in de leeftijd van 55 jaar. Zij hadden drie kinderen⁵:

1. Eduard (°1843);
2. Michiel (°1844);
3. Marie (°1845).

Eduard was négociant-commisaris te Gent. De twee anderen waren *bijzonderheden* te Lichtervelde. Zij hebben op 02/12/1872 gemeld dat hun grootvader Michiel Surmont om 10 uur in de voormiddag in de leeftijd van 86 jaar te Lichtervelde overleden was⁶.

2 Rijkdom

Michiel Surmont was ongetwijfeld één van de rijkste inwoners van de gemeente, vermits we bijna overal als beroep vinden: "Eigenaar", hetgeen een synoniem is van rentenier, een persoon die geen beroep uitoefent.

Hij kon dus leven van de opbrengst of pacht van zijn eigendommen. Wellicht had hij ook een aanzienlijk bedrag gekregen voor de grond die hij verkocht om de spoorweg door Lichtervelde te krijgen. De straat die van zijn geboortehuis naar het station leidt kreeg dan ook de naam Surmontstraat⁷.

---

⁴ Burgerlijke stand Lichtervelde: overlijdensakte.

⁵ Burgerlijke stand Lichtervelde: geboorteakten.

⁶ R.A.B. Erfenisaangiften: Registratie en Domeinen, serie 187, Torhout, nr. 277
Burgerlijke stand Lichtervelde: overlijdensakte.

⁷ Heemkundige kring Lichtervelde: pamflet bij gemeenteverkiezing.

Zijn erfenisaangifte wordt in het Nederlands gedaan door zijn drie kleinkinderen. De aangifte bedraagt na verrekening van een aantal eigendommen, die hij een week vóór zijn dood verkocht had: 295.928,81 BEF. Volgens de aangifte bezit hij 79 ha 81 a 12 ca grond en huizen te Lichtervelde, Roeselare en Torhout. Volgens het kadaster zijn er 81 ha 7 a 62 ca⁸.

3 Politiek en maatschappelijk geëngageerd leven

Michiel Surmont was een grote figuur in Lichtervelde, waar hij gedurende 43 jaar het ambt van burgemeester heeft uitgeoefend. Doch niet alleen op gemeentelijk vlak verwierf hij beroemdheid, maar ook op provinciaal vlak was hij in politieke kringen geen onbekende.

Reeds op 17-jarige leeftijd, 1803, werd hij eerste schepen van Lichtervelde, onder het regime van Napoleon, en het jaar daarop wordt hij aangesteld als burgemeester in opvolging van Frans Benoot Maertens, die door de Franse bezetter was afgesteld. Na zeven maanden gaf hij echter ontslag. Voelde hij zich misschien te jong en te onervaren om deze verantwoordelijke taak op zich te nemen⁹?

Een ganse tijd was er, op politiek terrein, niets meer van hem te horen. Hij had echter dienst genomen in het leger van Napoleon en maakte bijna alle grote veldslagen mee. In 1804 en 1805 was hij in Italië en aan de Rijn. In 1806 - 1807 vocht hij in Pruisen en in Polen. In 1809 streed hij mee tijdens de tweede veldtocht in Oostenrijk. In 1810 was hij bij het leger in Illyrië aan de grens met Turkije. In 1811 was hij het grote leger aan de Elbe en in 1812 in de grote veldtocht in Rusland¹⁰.

Na al die jaren in het leger te hebben verbleven, en na de val van Napoleon, kwam hij zich terug in Lichtervelde vestigen om zich nu definitief met de politiek bezig te houden en zich ten dienste te stellen van de Lichterveldse bevolking. Zo zien we hem, onder de Verenigde Nederlanden, opnieuw tot burgemeester aangesteld, in het jaar 1817. Hij blijft zijn ambt uitoefenen tot 1830, het jaar van de revolutie, welke een einde stelt aan het Hollands bewind.

De revolutie had tot gevolg dat in gans het land alle besturen en ambtenaren moesten aftreden om door algemene verkiezingen vervangen te worden. Ook in Lichtervelde wordt een nieuw bestuur gekozen, en burgemeester Surmont krijgt als opvolger Louis Van Hoorne uit Gits, die het ambt van burgemeester bekleedt tot aan zijn dood in 1842.

---

⁸ R.A.B. Registratie en Domeinen, serie 187, Torhout, nr. 277.

⁹ Sintobin, C.: Rol van de Lichterveldse burgemeesters; Heemkundige Kring Lichtervelde.

¹⁰ Missiaen, A.: Eerkrans aen d'Heer Michiel Surmont; archief Georges Vandewalle.

Uitslag voor de gemeenteraad op 11/11/1830:

Michiel Surmont behaalt slechts 3 stemmen, nl. 1 in de tweede ronde en 2 stemmen in de derde ronde.

Stemming voor een burgemeester (er waren 129 kiezers):

4. Louis Van Hoorne	99 stemmen
5. Michiel Surmont	17
6. François Bossuyt	7
7. Jordaan Van Hee	2
8. Joseph Casier	1
9. Karel Vandewalle	1
10. Karel Labens	1

In 1842 tenslotte wordt Michiel Surmont voor de derde maal burgemeester benoemd, en dit zal hij blijven tot 1872¹¹.

Hij wilde van zijn gemeente een bloeiende gemeente maken op alle gebied. Zo zien we dat hij in 1806 met andere vooraanstaande burgers de muziekmaatschappij "Philharmonie St. Cecilia" stichtte met lokaal "De Zwaan" op de markt. Michiel Surmont was voorzitter van 1840 tot 1850 en ere-voorzitter van 1850 tot 1872. Zijn zoon Eduard was orkestmeester in 1837 en 1838.

Verder ijverde hij ook om de spoorweg door Lichtervelde te krijgen, door zijn grond aan de spoorweg te verkopen, hetgeen hem ook lukte¹². Op 06/04/1847 wordt te Lichtervelde de spoorweg ingehuldigd¹³.

Op lokaal vlak kunnen we zeggen dat hij als politicus slaagde. Zijn politieke ambities reikten echter verder. Als liberaal en lid van de Loge, werd hij voorgedragen door "La réunion des Amis du Nord" als kandidaat voor de Provinciale Staten en als provincieraadslid. Hij werd lid van de Provinciale Staten van 1823 tot 1836. In 1844 vinden we zijn naam op de lijst voor de provincieraad. J. Kesteloot moet voor hem het onderspit delven; maar tegen deze verkiezingen wordt geprotesteerd wegens

---

¹¹ Sintobin, C.: Rol van de Lichterveldse burgemeesters; Heemkundige Kring Lichtervelde.

¹² Sintobin, C.: Rol van de Lichterveldse burgemeesters; Heemkundige Kring Lichtervelde.

¹³ De Standaerd van Vlaenderen van 08/04/1847 verhaalt:
"Nog nooit zag Lichtervelde zulke rijkversierde straten, met zegebogen en jaarschriften, gepaard met feestgeschot en klokkengelui; een stroom van volk dat alle straten, huizen en herbergen tot barstens toe vervulde, 30.000 mensen."

onregelmatigheden. In 1845 grijpt dan een buitengewone verkiezing plaats voor het kanton Torhout. De verkiezing van Michiel Surmont werd betwist. Daarom grijpt er nu een ballotage plaats tussen hem en J. Kesteloot, uitdend lid. Deze ballotage valt in het voordeel uit van laatstgenoemde. In 1848 dan, bij de algemene verkiezingen voor alle kantons, mislukte J. Kesteloot, die tijdens de voorgaande verkiezingen moeite had om zijn mandaat te behouden.

In zijn plaats komt nu Michiel Surmont, de challenger van Kesteloot in 1845. Michiel Surmont zal provincieraadslid blijven tot 1866. Dan trekt hij zich terug¹⁴. Over zijn politiek als provincieraadslid zijn geen verdere gegevens te vinden. Wij kunnen alleen gissen dat hij toch een tamelijk aanzien genoot, daar hij in 1856 bij het bezoek van koning Leopold I aan Brugge, ter gelegenheid van de 25ste verjaardag van zijn troonsbestijging, in naam van de steden en gemeenten van West-Vlaanderen het woord tot de koning gericht heeft¹⁵.

Tot besluit kunnen we alleen maar zeggen dat Michiel Surmont in zijn lange politieke loopbaan enorm veel gepresteerd heeft, en dat hij ook buiten zijn gemeente in de belangstelling is gekomen. Hier willen we dan speciaal nog even vermelden dat hij uiterst actief was in het leger. Eerst onder Napoleon, later in het Belgisch leger, waar hij hoofdregent van de veldhospitalen was van 1831 tot 1839.

Van zijn prestaties in het leger getuigen zijn talrijke eretekens die hij mocht ontvangen. Op 06/11/1814 werd hij door Z.M. Lodewijk XVIII, koning van Frankrijk, gedecoreerd met het gouden leliekruis, als beloning voor zijn trouwe en langdurige diensten. Op 21/03/1837 werd hij door Leopold I benoemd tot ridder in de Leopoldsorde, als beloning voor zijn talrijke veldtochten en zijn moedig gedrag in de veldslagen van Boutersem en Leuven van 1835. Op 18/04/1854 werd hij benoemd tot Ridder in het Franse Erelegioen en gedecoreerd met de medaille van St. Helena door Napoleon III als beloning voor zijn trouwe dienst onder Napoleon I¹⁶.

4 Algemene indruk - poging tot typering

Het is jammer dat we weinig of niets te weten zijn gekomen over zijn familiale omstandigheden, wat het beroep van zijn vader was, of hoe de familierelaties bij zijn ooms en tantes in elkaar zaten. Het is echter niet uitgesloten dat zijn familie van Frankrijk afkomstig is. Wegens deze gebrekkige kennis rijzen er nog heel wat vraagtekens, waarvoor het materiaal te beperkt is om een afdoend antwoord te geven.

---

¹⁴ Schepens, L.: De Provincieraad van West-Vlaanderen 1836 – 1921. Socio-politieke studie van een instelling en haar leden.

¹⁵ Gazette van Brugge, 29/07/1856.

¹⁶ Missiaen, A.: Eerkrans aen d'Heer Michiel Surmont.

Zo bijvoorbeeld, de opvoeding die hij genoten heeft, en, hoewel hij gedoopt was, en ook zijn zoon, waarom hij dan in feite deel uitmaakte van de Loge en van de liberale partij. Of hoe het kwam dat hij op 17-jarige leeftijd tot burgemeester benoemd werd onder het Frans regime. Misschien is het wel zo dat hij voorstander was van de Franse politiek, als we zien dat hij tot zes à zeven jaar in het Franse politieke leven verwickeld was. Maar met het materiaal dat we bezitten, kunnen we toch besluiten dat hij als politicus werkelijk iets gepresteerd heeft en dat Lichtervelde toch nooit meer in zijn geschiedenis zo'n man gekend heeft.

Heemkundige kring Karel Van de Poele

We lezen in de Thouroutenaar van 07/12/1872:

De heer Michiel Surmont, oud-burgemeester van Lichtervelde, oud-lid van den provincialen raad van West-Vlaanderen voor het kanton Thourout, ridder der Leopoldsorde en van het eerlegioen van Frankrijk, vereerd met de medaille van St. Helena, is dan 2 dezer te Lichtervelde overleden in den ouderdom van 86 jaar.

Donderdag heeft de begraafing plaats gehad. De menigte was groot die bij deze treurige plechtigheid tegenwoordig was; uit de droefheid door zooveel omstaanders uitgedrukt bij het hooren eener zielroerende lijkrede bleek genoeg dat de vrome, vreedzame burger veel vrienden op zijne geboorteplaats telde, ook zal hij steeds in het geheugen van allen geprent blijven.

Feestrede

uitgesproken door Burgmeester MICHIEL SURMONT

tot

KONING LEOPOLD I

te Brugge, op 27 Juli 1856.

SIRE,

Un immense cri d'allégresse a retenti de tous les coins du pays. La Belgique entière, pénétrée d'un même sentiment de reconnaissance, salue de ses acclamations enthousiastes, le 25e anniversaire de l'inauguration du règne de VOTRE MAJESTÉ.

Les habitants de la Flandre occidentale se sont associés avec bonheur à cette grande manifestation patriotique et par l'organe de leurs représentants légaux, ils ont consigné dans des adresses, l'expression sincère de leur profonde gratitude et leur inébranlable dévouement au Roi et à son auguste Famille.

C'est le recueil de ces adresses et félicitations, que les bourgmestres et délégués des conseils communaux de la province, ont été chargés d'offrir au monarque sage et éclairé, qui pendant un quart de siècle s'est dévoué au bien-être et à la prospérité de la patrie.

Que votre Majesté daigne accepter avec bienveillance ces respectueux hommages d'une population reconnaissante, qui n'oubliera jamais les bienfaits d'un règne, dont nous célébrons aujourd'hui le glorieux anniversaire.

Puisse, pendant de longues années encore, la Belgique libre et prospère, jouir du bonheur d'être gouvernée par un Roi, dont la haute sagesse a raffermi et consolidé l'indépendance nationale et qui trouvera toujours son plus ferme appui dans l'amour et le sympathique dévouement de la population.

VIVE LA ROI !

SIRE,

Een algemene vreugdekreet heeft uit alle hoeken van het land weerklonken. Gans België, doordrongen van een zelfde gevoel van erkentelijkheid, begroet door zijn uitbundige toejuichingen de 25e verjaring der inhuldiging van de Regering UWER MAJESTEIT.

De inwoners van West-Vlaanderen hebben zich gulhartig aangesloten bij deze grote vaderlandse betoging en bij monde van hun wettige vertegenwoordigers, bieden zij aan, in huldeadressen hun diepe erkentelijkheid en onwankelbare trouw aan de Koning en aan zijn doorluchtige Famille.

Deze gezamenlijke adressen en gelukwensen hebben zij aan de burgemeesters en afgevaardigden van de gemeenteraden der provincie toevertrouwd, om ze aan te bieden aan de wijze en wakkere vorst, die gedurende een kwart eeuw zich aan het welzijn en de voorspoed van het Vaderland heeft gewijd.

Dat uwe Majesteit gedogde deze welwillende en eerbiedige hulde te aanvaarden van een erkentelijke bevolking, die nooit de weldaden zal vergeten van een regering, waarvan wij heden de glorieijke verjaring viëren.

Dat het vrije België, nog vele jaren in voorspoed het geluk moge genieten, bestuurd te worden door een Koning, wiens verheven wijsheid de onafhankelijkheid van het land heeft bezegeld en versterkt en die voortdurend de vastste steun zal vinden, in de liefde en trouwe genegenheid van de bevolking.

LEVE DE KONING !

6 BIBLIOGRAFIE

6.1 Archieven

Parochieregisters Lichtervelde: doopakten., R.A.B.

Burgelijke stand Lichtervelde: overlijdensakten.

Burgelijke stand Lichtervelde: geboorteakten.

Erfenisaangiften., Registratie en Domeinen, serie 187, Torhout, nr 277.

6.2 Literatuur

C. Sintobin

Rol van de Lichterveldse burgemeesters., Heemkundige kring Lichtervelde.

A. Missiaen

Eerkrans aen d'Heer Michiel Surmont., in het bezit van Georges Vandewalle.

L. Schepens

De Provincieraad van West-Vlaanderen 1836 - 1921. Socio-politieke studie van een instelling en haar leden.

